

МЕНЕДЖМЕНТ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЗМІН*Підгірна В.Н.**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

Розглядаються пріоритети, які постали перед Україною на шляху створення ЗВТ+. З однієї сторони, обґрунтовано низку односторонніх торговельних преференцій для України, що були надані і є діючими до 31 грудня 2015 року. З іншої, розкрито низку перешкод, що вималювались на шляху інтеграції, одними з них є: бойові дії на території нашої країни, кризовий період «універсальних ліків» від якого ще ніхто не придумав та ряд інших. Як відомо, політику диверсифікації ніхто не відміняв, тому на порядку денному представників ділових кіл має бути максимальне наближення українських товарів до вимог світової спільноти.

Ключові слова: інтеграція, глобалізація, експорт, імпорт, послуги, криза.

Вступ. Метаморфоза процесів формування конкурентних переваг країн ставить перед науковцями та політиками завдання теоретичного осмислення закономірностей впливу окремих національних регіонів на підвищення міжнародної конкурентоспроможності держав, а також створення ефективного механізму гармонізації регіональних та загальнонаціональних інтересів у зовнішньоекономічній сфері, що обумовлює надзвичайну актуальність досліджуваної теми.

Аналіз попередніх досліджень. Серед наукових праць, в яких досліджуються теоретичні основи міжнародної конкурентоспроможності національних регіонів, форми міжрегіональної конкуренції, фактори та методики оцінки міжнародного конкурентного статусу субнаціональних утворень, моделі інноваційного територіального розвитку, а також проблеми формування ефективних регіональних конкурентних стратегій, необхідно виділити роботи таких українських та зарубіжних вчених як: Л.Антонюк, З.Варналія, В.Геєця, О.Гранберга, Б.Губського, М.Долішнього, М.Кітінга, П.Кругмана, Д.Лук'яненка, Ю.Макогона, Р.Мартіна, Є.Панченка, М.Портера, А.Поручника, С.Романюка, А.Румянцева, С.Соколенка, А.Філіпенка, Т.Циганкової, В.Чужикова, О.Швиданенка, І.Школи, О.Шнипка.

Матеріали і методи дослідження. Метою публікації є дослідження системи характеристик, що визначають регіональну динаміку і статику в глобальному економічному просторі в адаптаційний період.

Виклад основного матеріалу. Глобалізаційні процеси, що розпочались з 70-80-х років ХХ століття продовжуються і в нинішньому (XXI) столітті у світовій економіці, викликавши буфуркаційну реструктуризацію у світовій економіці та своєрідну дихотомність торговельних потоків країн, через роздвоєність країн за напрямками розвитку. Все це призвело до суттєвих змін у характері виробництва світогосподарського розвитку, міжнародного поділу праці та обумовили залучення

у сферу міжнародних економічних зв'язків фактично всіх країн світу [1-2].

Диверсифікація зовнішньої торгівлі відіграє велику роль у визначенні позиції країни на світовому ринку, адже окремі держави отримують левову частку доходів завдяки експорту товарів до інших країн. На сьогоднішній час торговельно-економічні зв'язки України здійснюються більш як із 150 країнами в різних регіонах Земної кулі, з неоднаковими масштабами й ефективністю [3].

За результатами 2014 року експорт товарів з України склав \$28,62 млрд., причому 40% від цього обсягу генерували 25 українських компаній, зокрема металургійні гіганти такі як: «Арселор-Міттал Кривий Ріг», «Азовсталь», ММК ім. Ілліча; «Кернел-Трейд» з продукцією АПК; «Мотор Січ» з продукцією машинобудування та інші [6]. Основна експортна категорія України – чорні метали, яких за перше півріччя 2014 року було вивезено на суму \$7,3 млрд. дол. За січень-червень 2014 в Україну було завезено товарів і сировини на загальну суму \$28,1 млрд., причому найбільшу частку з акумуляував нафтогазовий сектор.

Вцілому варто відмітити, що питома вага країн Європейського Союзу в імпорті товарів в 2014 році у порівнянні з I півріччям 2013 року не змінилася і склала 35,4% від загального обсягу, з інших країн – 64,6%, при цьому імпорт товарів збільшився тільки з Білорусі (+14,8%), а з рештою найбільших країн-партнерів зменшився. У структурі імпорту основне скорочення обсягів відбулося за рахунок продукції машинобудування, металургії та хімії.

Однак, щодо диспозиції (визначення місця) нашої країни в системі світогосподарських зв'язків та МПП, то виходячи з об'єктивної оцінки стану справ, Україну поки що навряд чи можна визнати готовою до залучення у світовий економічний простір на паритетних умовах, адже частка експорту в структурі ВВП у 2013 році сягнула 47%, імпорту – 55%, фактично спостерігається така собі імпортозалежність нашої країни від зовнішніх постачань, проте це півбіді, якщо б ми не вивозили

у вигляді експорту сировину, а завозили у вигляді імпорту готову продукцію. Як можна побачити, у розрізі експорту товарів, прослідковується вкрай неефективний сировинно-спрямований характер, рис.

Таким чином, незважаючи на інтенсивність поставок і не малі показники, характеризуючи структуру експортних операцій, слід зазначити, що їх основу за 2011-2014 рр. становила продукція з низьким технологічним укладом, насамперед рослинництва, добуті природні копалини, а також сировина з низьким рівнем технологічної обробки. Останні 20 років вони формували основну частину доходів державного бюджету країни, а надходження від їх продажу визначали витрати держави на внутрішні та зовнішні програми.

Відверто кажучи, відсутність у вітчизняній економіці моделі належних стимулів до інноваційного розвитку, об'єктивно визначають упосліджено-периферійне місце і роль України, зважаючи можливості брати участь у стратегічних високоефективних видах на засадах повноправного партнера. Безумовним підтвердженням цього є орієнтація вітчизняної промисловості на виробництві та експорті товарів III та IV технологічних укладів, що вичерпали себе в розвинутих країнах ще в середині 1970 – х років. Відповідно до III –го (57,9%) і IV (38,2%) технологічного укладів в Україні виробляється понад 96 % промислової продукції. Експортується державою (відповідно до III технологічного укладу), чорна металургія, електроенергетика, залізничний транспорт, неорганічна хімія, тощо [8].

В структурі імпорту, продукція V укладу, а саме: електронне обладнання, обчислювальна техніка, телекомунікації, інформаційні послуги, виробництво якої в Україні становить всього 13,1%. Також, варто зважити, що на виробництво даної групи товарів припадає лише 4,5% інвестицій.

Втрачаючи і інші конкурентні переваги: передусім доступ до дешевих залізної руди та коксівного вугілля і звісно – до дешевого природного газу. Але, проблема виникає в тому, що ринки, на які переорієнтовується Україна – не є сталими. Адже в Арабських країнах у найближчі 5 років передбачається перебудова енергетичних потужностей на 50 млн. т. продукції на рік, експорт сталі з Китаю у 2012 році зріз більш ніж у 2,3 рази. Характерними рисами сучасного етапу «некро-індустріалізму» в Україні є не лише збитковість більше половини промислових підприємств та критичний рівень зношеності й застарілості основних фондів [9].

На підтвердження, на кінець 2014 року зовнішня торгівля України з країнами ЄС характеризувалась негативним сальдо торговельного

балансу, незмінністю частки вітчизняного експорту до Європейського Союзу. При цьому слід наголосити, якщо частка імпорту товарів з ЄС зростала, то частка імпорту послуг поступово зменшувалась. Основними характеристикою двосторонніх зовнішньоторговельних потоків, як і раніше, залишався сировинноорієнтований експорт та високотехнологічний імпорт. Можливість змінити такої ситуації фахівці вбачали у підписанні Угоди про асоціацію.

Звершилось, 16 вересня 2014 року Верховна Рада України та Рада Європейського Парламенту синхронно ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Звісно, для того щоб Угода повністю вступила в дію, необхідно щоб її ратифікували 28 країн-членів ЄС, Європейська спільнота з атомної енергетики та Європарламент [10].

А наразі ж, відбувається тимчасове застосування положень про створення поглибленої і всеохоплюючої ЗВТ+, яке заплановано на 1 січня 2016 року. Пішовши на поступки, Рада Євросоюзу затвердила продовження до кінця 2015 року односторонніх торгових преференцій для України що діяли з квітня 2014 року до кінця 2015 року. Простими словами, такі преференції передбачають відміну мита на українські товари, що експортуються до ЄС та збереження митних тарифів на товари, які імпортуються до України. Зрозуміло, торгові преференції є частиною пакету фінансової та економічної допомоги. А також, було визначено квоти на постачання груп товарів у 2015 році:

- цукор - 20,07 тис. тонн,
- спирт - 27 тис. тонн,
- яловичина – 12 тис. тонн,
- свинина – 40 тис. тонн,
- молокопродукти – 8 тис. тонн,
- м'ясо птиці – 36 тис. тонн,
- зернові – 1200 тис. тонн.

Окрім того, не варто забувати, що дія торгових преференцій може бути зупинена односторонньо, у разі вияву порушень законодавства, а саме продукцію яку експортують до Європейських країн, має відповідати сертифікату походження EUR 1 [10].

Важливим форматом інвестиційного співробітництва між Україною та ЄС є взаємодія нашої держави з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ). Кредитний портфель ЄІБ в Україні складається з шести інвестиційних проектів. Пріоритетними сферами кредитної діяльності ЄІБ в Україні є модернізація транспортної та енергетичної інфраструктури, підвищення рівня енергоефективності економіки України, зміцнення рівня захисту навколишнього середовища, реформування системи освіти, а також кредитна

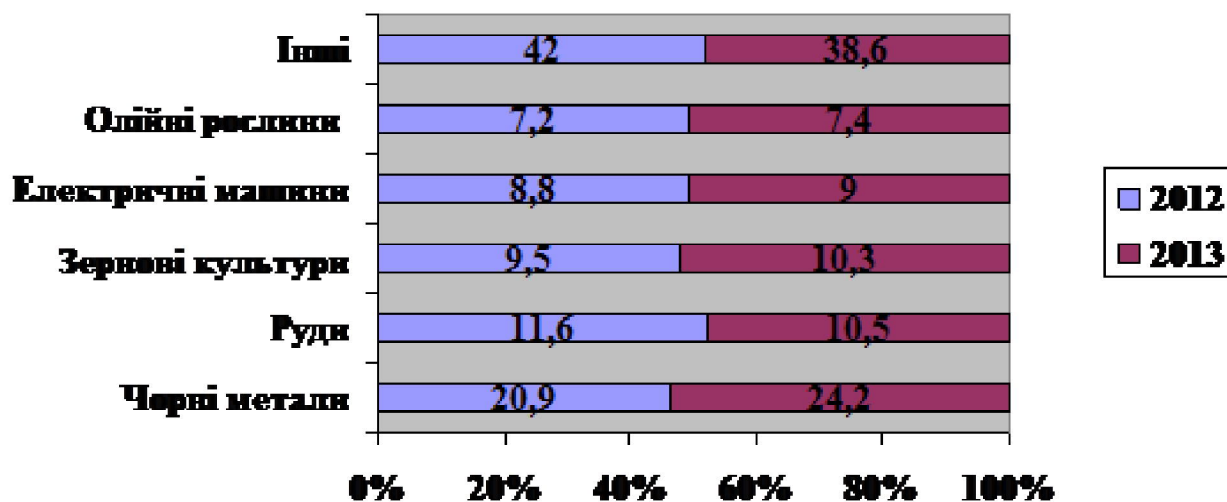

Рис. Експортна структура товарів за період 2012-2013 роки

Джерело: складено автором на основі даних [5, 7]

підтримка приватного ділового сектору України.

ЄІБ готовий надавати підтримку Україні в модернізації її газотранспортної системи (ГТС). На підтвердження, 21 вересня 2012 року у Брюсселі була підписана Угода між ЄІБ та Міненерговугілля України про кредитне фінансування на суму 150 млн. євро програми модернізації вугільної галузі. Планів багато, однак і перешкод, які стоять на шляху повноправної інтеграції – чимало.

За результатами анкетного опитування 450 респондентів Чернівецької Івано-Франківської та Львівської областей за період з 1.01.2015 по 01.04.2015 року, щодо вивчення перешкод, які заважають суб'єктам господарювання повноцінно використовувати переваги від підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, 39,2% із опитаних суб'єктів зазначили, що це «брак фінансових ресурсів для виведення товарів на ринки Європейських країн», а також можна додати високу собівартість виробів, та побоювання дискримінаційних заходів на зарубіжних ринках.

Адже, суб'єкти господарювання розуміють, що підписання угоди ставить перед нами перешкоди та випробування з метою повноцінної реалізації можливостей. І сьогодні якщо вести мову, які ж першочергові кроки необхідно зробити для того щоб повноправно скористатись перевагами членства опитані суб'єкти господарювання зазначили: 1) успішне завершення військової операції в АТО, так вважають – 76,9% зі 100% опитаних; 2) боротьба з корупцією в органах державної влади та судовій системі - 40,1%; 3) збільшення відкритості органів влади – 26,3%; 4) зниження ставок податків – 24,4%; 5) збільшення прозорості державних закупівель – 23,7%; 6) спрощення податкового адміністрування – 19,6%; 7) відсутність чіткої економічної політики – 9,6%.

Як показує практика, для значної частини людства інтеграція несе в собі й істотні загрози, зумовлюючи розмежування країн на «цивілізаційний центр» і «периферійну зону», поглиблюючи їх диференціацію в соціально-економічному розвитку.

Україна ж конче потребує сталого зростання економіки та підвищення добробуту народу і розраховує досягти цієї мети на шляху євроінтеграції.

З іншої сторони, не докладаючи зусиль можна опинитись у ситуації, яка характерна для Греції. Після набуття членства в ЄС економіка Греції перші 10 років ледве зводила кінці з кінцями: приріст ВВП за період із 1981-го по 1990 р. становив усього 0,7% і був утричі нижчий, ніж в ЄС-15. Сьогодні Греція переживає ще більший економічний спад, ніж після свого вступу в ЄС, не допомогло і списання частки боргів світовою спільнотою. Погіршилася ситуація з державними боргами і в країнах ЦСЄ: з початком кризи вони зросли з 38 до 49% ВВП, а в Угорщині — до 80% і вже перевищили Маастрихтський критерій. Характерно, що в тих країнах ЄС, у котрих був вищий рівень державного боргу до ВВП, був і вищий дефіцит державного бюджету. Практично, боргова криза значною мірою зумовила бюджетну кризу, збільшення державних боргів і зниження темпів зростання ВВП.

В чому ж шукати прогалину? Відповідь проста. На сьогодні, у боротьбі з сучасною економічною кризою в Європі багато урядів покладаються не на рекомендації Дж. М. Кейнса, П. Кругмана, а на рецепти МВФ, скорочуючи державні витрати та інвестиційні програми, знижуючи тим самим попит і заганняючи економіку в рецесію. Тому, наразі хотілося б звернути особливу увагу на проблему зайнятості, яка

проявляється відразу після проведених реформ і яку неможливо вирішити шляхом скорочення державних витрат [11-12].

Як показує практика, безробіття не тільки негативно впливає на економіку, стримуючи її зростання, а й деморалізує людей. Цієї самої точки зору дотримуються С. Ніколенко, Л. Кушнір, відзначаючи, що в Україні, на жаль, проблемі безробіття не приділяється належної уваги [15].

Повертаючись до подій у нашій країні. Поточний 2014 рік є для України роком великих досягнень і втрат. З одного боку, Революція гідності повалила проросійський режим Януковича, режим, який зупинив рух України до Європи, швидко деградував і набував характеру диктатури. Надалі було підписано й ратифіковано Угоду про асоціацію України з ЄС. Відбулися дочасні президентські й парламентські вибори, які змінили влади.

Значних втрат зазнала вітчизняна економіка. Однак, вони є наслідком не тільки зовнішньої агресії, а насамперед – накопичених упродовж тривалого часу системних деформацій, відсутності базових умов сталого економічного розвитку.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Україна прагне усвідомити себе в геополітичному просторі в контексті розвитку світової цивілізації, визначити свої пріоритети, реальні національні інтереси, стратегію і тактику їх реалізації і виробити таку зовнішньополітичну лінію поведінки, яка б відповідала, з одного боку, загальним тенденціям сучасного світового розвитку, а з іншого – найбільшою мірою сприяла реалізації власних національних інтересів, зростанню свого міжнародного авторитету та впливу на перебіг міжнародних подій.

Для цього, варто не забувати, що головна мета державної зовнішньоекономічної політики полягає в створенні умов для формування довгострокових конкурентних переваг у вітчизняних товаровиробників. Адже, мало того, що податки та соціальні платежі в Україні є досить високими для економіки перехідного періоду з несталим і ще не міцними ринковими відносинами і нерозвинутим підприємництвом, вони ще й єдині для всіх платників, будь то мультимільйонер або дрібний підприємець, який насилу виживає. Для того, щоб використовувати конкурентні переваги на тривалий період, українській економіці потрібно зосередити свою діяльність на: «поки-що» наявний природо-ресурсний потенціал, наявну робочу силу, розвиток промисловості, потенційні переваги для розвитку високих технологій тощо. Але це тільки можливі потенційні переваги, їх ще треба розвивати.

Для підтримки в країні ефективного попиту та стимулювання інвестиційних програм розвитку

держава повинна проводити активну і своєчасну регулюючу політику. У ролі даної може бути створення державних неприбуткових кредитно-фінансових інститутів для реалізації проектів розвитку. Щоб це не призвело до зростання інфляції, ресурси слід вводити в оборот під створення реальної вартості. Крім того, подібний підхід сприяв би зниженню процентних ставок. А відкрита та публічна діяльність цих установ під контролем громадськості створить «острівці» не корумпованих відносин, що особливо важливо для країни, яка потопає в корупції. Вище зазначений підхід можна застосовувати у «кризово-інтеграційний» період для України з метою відтворення елементів ринкової інфраструктури. Реалізація даного рецепту дозволить також залучати в оборот багатомільярдні грошові ресурси населення країни, що знаходяться поза економікою.

Література

1. Siebert H. The world Economy. A global analysis. – Revised and enlarged. / H. Siebert. – Third edition. – Abingdon : Routledge, 2007. – 369 p.
2. Nelson R. The evolution of competitive or comparative advantage: A preliminary report on a study. IASA Working Paper No. WP-96-21. – Laxenburg: International Institute for Applied Systems Analysis, February 1996. – 38 p.
3. Гончар І. А. Характер формування зовнішньої торгівлі України: статистична оцінка / І. А. Гончар, В. О. Бабірад-Лазунін // Статистика України. – 2013. – №2. – С. 16-27.
4. Eurostat. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2012. – 162 p. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-AF-07-001/EN/KS-AF-07-001-EN.PDF [dostkп: 23.08.2014].
5. Якість торговельної діяльності. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. [dostkп: 26.08.2014].
6. Топ-25 експортерів України: ренкінг Forbes [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://forbes.ua/ua/business/1384704-top-25-eksporteriv-ukrayini-renking-forbes>
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Лук'яненко Д. Г. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку : монографія / Д. Г. Лук'яненко ; за заг. ред. Д.Г.Лук'яненко, А.М.Поручник. – К. : КНЕУ, 2006. – 816 с.
9. Андрійчук В.Г. Дихотомність реанімаційно-поступального динамізму світового господарства й диспозиція України у системі міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: http://usufit.edu.ua/images/document/ZT_3_2013/3-2013.pdf
10. Кабінет Міністрів України Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає

- ліцензуванню, та квот на 2014 рік : постанова від 25.12.13 р. № 950 / Кабінет Міністрів України // Урядовий кур'єр. – 2013. – №243. – С. 11-12.
11. Krugman P. End this depression now! New York and London. W.W. Norton Company, 2012 – 259 p.
  12. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money. – London. Macmillan, 1936. – 362 p.
  13. Ніколенко С. Концепція сталого розвитку у глобальному вимірі як утілення ідеї світової держави / С. Ніколенко, Л. Кушнір // Економічна теорія. – 2014. – №4. – С. 5-16.
- ### References
1. Siebert H. (2007), *The world Economy. A global analysis*, Routledge, Abingdon, Great Britain.
  2. Nelson R. (1996), *The evolution of competitive or comparative advantage*, International Institute for Applied Systems Analysis, Laxenburg, Austria.
  3. Gonchar I. A. (2013), “Nature of establishing foreign trade of Ukraine: statistical assessment”, *Statistics of Ukraine*, vol. 2, pp. 16-27.
  4. Eurostat (2014) “Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities”, [Online], available at: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-AF-07-001/EN/KS-AF-07-001-EN.PDF.
  5. Official web-site of the State Statistics Service of Ukraine (2014) “Quality of trade activity”, [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
  6. Forbes Ukraine (2014) “Top-25 exporters of Ukraine: forbes ranking”, [Online], available at: <http://forbes.ua/ua/business/1384704-top-25-eksporteriv-ukrayini-renking-forbes>.
  7. Official web-site of the State Statistics Service of Ukraine (2014) “The Association Agreement between Ukraine and the European Union” [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
  8. Lukianenko D. G. (2006) “*Management of the international competitive advantages under the conditions of economic development globalization*”, monograph” KNEU, Kyiv.
  9. Andriichuk V.G. (2013), “Dichotomy of intensive cure and progressive dynamism of global economy and disposition of Ukraine in the system of international economic relations”, *Foreign trade, economics, finance, law*, vol. 3, pp. 5-18.
  10. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), “On approval of the list of goods, the import and export of which subject to licensing, and quotas for 2014”, vol. 243, pp. 11-12.
  11. Krugman P. (2012), “End this depression now! New York and London”, 259 p.
  12. Keynes J.M. (1936), “The General Theory of Employment, Interest and Money”, Macmillan, London.
  13. Nikolenko S. (2014), “The concept of sustainable development at global level as the embodiment of the idea of a world power”, *Economic theory*, vol. 4, pp. 5-16.

Пидгірна В.Н. Менеджмент торгової діяльності в умовах глобальних змін. Розглядаються актуальні питання, а саме виклики та пріоритети, що стоять перед Україною на шляху створення ЗСТ+. С однієї сторони, обґрунтовано ряд односторонніх торгових преференцій для України, які були надані та є діючими до 31 грудня 2015 року. С другої, розкрито ряд перешкоджень, які виникли на шляху інтеграції, одними з яких є бойові дії на території нашої країни, кризовий період «універсального лікування» от якого ще ніхто не придумав і ряд інших. Як відомо, політику диверсифікації ніхто не скасував, тому на порядку денного представителів ділових кіл має бути максимальне наближення українських товарів до вимог світового суспільства.

Ключеві слова: інтеграція, глобалізація, експорт, імпорт, послуги, кризис.

Pidgirna V. A management of trade activity in the conditions of global changes. Introduction. The article reveals topical issues, i.e. challenges and priorities that were faced by Ukraine towards creation of free trade area. On the one part, the article substantiates a number of unilateral preferences for Ukraine being provided and valid till December 31, 2015. On the other part, - a number of obstacles that emerged en route of integration, including battle actions in the territory of Ukraine, crisis period, a “universal cure” from which is still not invent and may others.

Analysis of previous studies. Among scientific works, studying theoretical fundamentals of international competitive advantages of the national regions, forms of interregional competition, factors and assessment methods of the international competitive status of sub-national formations, models of innovative territorial development, as well as problems of developing effective regional competitive strategies, the following works of Ukrainian and foreign scientists are worth mentioning: L. Antonyuk, Z. Varnalii, V. Heyets, O. Granberg, B. Gubskiy, M. Dolishnii, M. Kiting, P. Krugman, D. Lukianenko, Yu. Makogon, R. Martin, Ye. Panchenko, M. Porter, A. Poruchnyk, S. Romaniuk, A. Rumiantsev, S. Sokolenko, A. Pilipenko, T. Tsygankova, B. Chuzhykov, O. Shvydanenko, I. Shkola, O. Shnyuka.

Presenting main material. Diversification of the foreign trade plays a heavy role in determining state’s position on the global market as far as separate states receive a lion’s share of incomes owing to the export of the goods into other states. As of today trade and economic relations of Ukraine are represented by over 150 states in various parts of the globe with different expansion and effectiveness (Gonchar 2013: 12-67).

According to the results of the first half of the year 2014 export of the goods from Ukraine made up \$28.62 billion with 40% of this volume being generated by 25 Ukrainian companies, in particular, such metallurgic giants as PJSC “ArcelorMittal Kryvyi Rih”, Azov Iron & Steel Works, Illich Iron & Steel Works; Kernel-Trade with the agro-industrial products; Motor Sich with engineering products and others (6).

Nowadays four out of five ton of metal produced in Ukraine go for export. But due to long-lasting recession in the European Union Ukraine loses its main sales market of metal and will have to change its orientation towards countries of the Middle

East, North Africa and India, thus losing advantageous geographic position on future prospective.

In support of this as of the end of 2014 foreign trade of Ukraine with the EU countries was characterized by a negative export surplus, unchangeable share of the domestic export to the European Union. And finally it happened, on September 16, 2014 the Verkhovna Rada of Ukraine and the Council of the European Union simultaneously ratified the Ukraine – European Union Association Agreement. Of course, to make it really effective it is necessary that 28 EU member states and the European Atomic Energy Community and the European Parliament ratified it (Uriadovyi courier 2013: 11-12).

Conclusions. Ukraine strives to comprehend itself in the geographical and political space in the context of global civilization development, to determine its priorities, real national interests, strategy and tactics of their implementation and to elaborate such foreign policy behavior that would, on the one part, comply with general trends of the modern global development, and, on the other part, - contribute to the largest extent to the implementation of own national interests, growth of its international authority and influence on international events.

And open and public activity of these institutions under the control of public would create the “islands” of non-corrupted relations, which is of great significance for Ukraine, sinking in corruption. The abovementioned approach may be applied in the “crisis and integration” period for Ukraine for the purpose of reconstructing elements of market infrastructure. The implementation of this formula will also allow attracting multibillion monetary resources of the state’s population that are outside the economy.

Key words: crisis, export, globalization, import, integration, services.